

Stručni rad

IZ SVIJETA DVORACA I VITEZOVA U CARSTVO ZMIJA

Tina Jerkič, učiteljica u produženom boravku
Osnovna škola Dob

Sažetak

Tijekom rada s djecom u produženom boravku, primijetili smo da je fleksibilnost pristupa u sadržajnom i vremenskom planiranju vrlo velika. Samo okruženje i prostor u kojem provodimo vrijeme omogućuju nam provedbu mnogih aktivnosti koje se mogu odvijati zasebno ili kombinirano s nastavom i njenim sadržajima. Rad se odvija u neformalnom obliku, u okviru kojeg nalazimo zajednički cilj i zatim zajedno, grupnim radom, nastojimo postići njegovu realizaciju. Drugim riječima, ovaj oblik rada možemo nazvati i projektnim učenjem u nastavi. Pritom uzimamo u obzir nastavne sadržaje odnosno aktivnosti koje se odvijaju tijekom nastave te ih nastojimo nadopuniti i obogatiti radom u produženom boravku. Ne smijemo zaboraviti želje, interese i maštovitost učenika. Pri učenju o okolišu učenici su razgovarali na temu Kako je to nekad bilo. Opisivali su, debatirali o dvorcima, životu u njihovim odajama i o vitezovima. Tijekom produženog boravka povelam sam učenike u obilazak starog i napuštenog dvorca koji se nalazi u okolici škole. U neposrednoj blizini dvorca naišli smo na zmijsku rupu, ali zmija na sreću nije bila kod kuće. Nakon povratka u školu zadali smo si zadatak kojim bismo istražili i naučili više o zmijama, njihovim karakteristikama i odgovorili na pitanje o tome zašto ih se uopće trebamo bojati. Tako se rodila ideja za naš projekt te smo na kraju napravili zmiju.

Ključne riječi: projektni rad, tematski sklopovi, mašta/maštovitost, istraživanje, izrada zmija, ručne vještine

1. UVOD-IDEJNI KONCEPT

U produženom boravku s učenicima prvog razreda razgovarala sam o dvorcima, drevnom životu te o stanovnicima dvorca i princezama. Nemali broj učenika znao je ispričati mnoge zanimljivosti o životu u dvorcima i bilo je jasno da dječja mašta zaista nema granica. Kako bismo si malo više približili tadašnji život u dvorcu, izradili smo krune, štitove, mačeve i tako se transformirali u prave prinčeve, princeze i vojnike. Pokušali smo uroniti u život tog vremena, ali nešto je zaista nedostajalo u učionici. Odlučili smo usavršiti našu sliku te smo se tijekom lijepog, sunčanog dana uputili prema starom, napuštenom i srušenom dvorcu, nedaleko od škole. Dječja mašta vratila se u prošlost čim smo stigli na ovo mjesto. Pri pogledu na ruševine i ostatke starih zidina, istraživački duh zaludio je dječje glavice. Počeli su se igrati pretražujući sve grmove, prevrćući svaki kamen i promatrajući svaku rupu.

Slika 1. Obilazak dvorca i promatranje zmijske rupe

Odjednom su se iz dječjih grla začuli glasovi odnosno uzvici kojima su upozoravali da su pronašli zmijsku rupu. Skupina djece odmah se okupila oko nje, napeto iščekujući hoće li zmija proviriti. Osjećao se strah od nepoznatog. Čekali smo i čekali, ali nismo se uspjeli upoznati s tajanstvenim stanovnikom ove rupe.

Nakon povratka u školu odlučili smo naučiti više o zmijama, razgovarati o njima i osloboditi se straha koji su nam usadili drugi.

Listajući knjige naišli smo i na simpatičnu narodnu bajku pod nazivom Bajka o ukletoj dvorskoj princezi koja govori o kraljevni koju je vlastiti otac prokleo pretvorivši je u zmiju zbog njene pohlepe za novcem. Upravo u to vrijeme neprijatelji su napali i spalili dvorac, tako da se kraljevna nije mogla spasiti. Stotinu godina nakon toga navodno ju je pronašao mladić, ali nije uspio na vrijeme ukloniti njen urok, te je princeza ostala prokleta sve do danas [2]. Ugodan izlet, zmijska rupa i priča o ukletoj djevojci iz dvorca bili su dodatni povod da i sami pokušamo izraditi zmiju koristeći otpadni materijal. Zacrtili smo rad u obliku projektnog učenja, izradili plan projekta, pojedinačne korake za postizanje cilja, naglasili aktivnu suradnju i usredotočili se na međusobno uvažavanje.

2. TEORIJSKI DIO - RAD U OBLIKU PROJEKTOG UČENJA

Projektno učenje karakterizira pristup učenju i podučavanju koji poznajemo dugi niz godina. Ovakav didaktički sustav koristi se u različitim sadržajnim područjima i na svim obrazovnim razinama. Može se koristiti u dječjim vrtićima, na razinama razredne i predmetne nastave u osnovnoj školi, u srednjim školama i na fakultetima. Projektno učenje je način rada koji predviđa aktivno učenje, kojim učenici uče raditi na projektu i razmišljati. Ovakvim načinom rada obogaćuju svoje znanje i maštu, razvijaju sposobnosti i vještine te stječu iskustva [3]. Projektno učenje je pristup koji podrazumijeva aktivno učenje. Pri uporabi ove metode učenici usvajaju nova znanja rješavanjem ključnih problema postavljanjem pitanja, debatiranjem, predviđanjem,

izrdom planova, provođenjem eksperimenata, prikupljanjem i analizom podataka te stvaranjem proizvoda [1].

»Projektno učenje obično sadrži niz aktivnosti u kojima dijete ili djeca proučavaju temu ili pitanje uz odgovarajuću podršku odgajatelja/učitelja. To je oblik integriranog kurikuluma u kojem djeca, u skladu sa svojim interesima i sposobnostima, poduzimaju različite istraživačke aktivnosti u sklopu kojih aktivno stječu iskustva i znanja.« [5]. Projektni rad je način rada koji u mnogočemu odstupa od klasičnog rada u školi. Radi se o nastanku i tretiranju određenog problema koji pokušavamo riješiti i dovesti do konačnog rezultata. Proces rješavanja problema odvija se prema tematskim sklopovima koji se rješavaju korak po korak. Ovdje je važno postaviti ciljeve koji su zajednički svim sudionicima, budući da su učenici glavni nositelji pojedinih aktivnosti, a učitelj ih pri tome samo usmjerava. Ovakvim načinom rada osluškujemo potrebe i interese učenika, utječemo na njihovo izražavanje kreativnosti, uvažavamo njihove želje i potičemo ih u pokretanju inicijativa, izražavanju nedoumica, znatiželje te istraživanju i izražavanju želje za nečim novim i drugačijim [4]. Put do ostvarenja cilja isprepleten je raznim aktivnostima koje se provode u školi, kako tijekom nastave tako i u produženom boravku, te brojnim temama koje dane čine zanimljivima, raznolikima i drugačijima od ustaljenog školskog rada. Motivacija djece vezana je za rješene problema, odnosno u našem slučaju krajnji proizvod koji je kod djece izazvao veliko iščekivanje, te im pružio radost, entuzijazam i zadovoljstvo.

3. MAKRO PRIPREMA PROJEKTA

4. PRAKTIČNI DIO – IZVEDBA

U prvom dijelu projektnog zadatka razgovarali smo o dvorcima i saznali nešto više o dvorcima koji se nalaze u blizini našeg mjesta. Dotakli smo se priča koje je ispisala povijest i tako se upoznali s tadašnjim načinom života u dvoru. Znanje i ideje koje se pletu u dječjim glavama zaista ne poznaju granice. Kako bismo sve to doživjeli još intenzivnije, odlučili smo posjetiti obližnje ruševine dvorca. Uzbuđenje izazvano prizorom koji smo ugledali pred sobom probudilo je u dječjim glavicama maštu koja ih je odvela u svijet igre i istraživanja. Među kamenjem, grmljem i drugim raslinjem koje je već obraslo većinu ruševina, naišli smo na pravu zmijsku rupu. Upravo ovo otkriće navelo nas je da poželimo naučiti nešto više o zmijama te smo opkolili police s knjigama. Svi ti radoznali pogledi te glavice željne znanja odveli su nas u carstvo zmija. Čitajući zanimljive knjige naišli smo na brojne narodne priče koje govore o zmijama, ukletim princezama i životu u dvorcu. Sva ta iskustva, sve te priče učinile su naš projekt zanimljivijim, a u nama se probudila želja za izradom zmije. Odlučili smo napraviti „pravu“ zmiju koja će se moći uvijati i izvijati, imati dugačak siktavi jezik i možda skrivati u sebi ukletu princezu. Koristili smo otpadni materijal, odnosno tuljce papirnatih ubrusa i toaletnog papira. U drugom dijelu projekta počeli smo s izradom zmije. Prikupljene tuljce učenici su najprije izrezali na pravu dužinu, a zatim sa strane izrezali trokute. S gornje i donje strane tuljci su izbušeni probijačem jer smo jedino tako mogli spojiti pojedine dijelove zmije i učiniti ih savitljivima. Glavu i rep trebalo je izraditi od kartona, a potom pojedine dijelove obojiti tempera bojama. Nakon što se boja osušila bilo je potrebno sklopiti sve dijelove. Potom smo od tvrđeg, crvenog papira rezanjem oblikovali dugačak jezik, zalijepili oči i iscrtali dodatne šare na zmijina leđa.

S ČIM?	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Materijal: <ul style="list-style-type: none"> – karton, – kartonski tuljci papirnatih ručnika, – kartonski tuljci toaletnog papira, – oči, – rascjepke, – crveni papir u boji. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Oruđe i pomagala: <ul style="list-style-type: none"> – škare, – probijač, – tempere (boje), – četkice za bojanje (kistovi), – ljepilo i ljepljiva traka, – olovka.
ZAŠTO?	<ul style="list-style-type: none"> ➤ upoznajemo se s mogućnostima koje nudi izrada od otpadnog materijala, ➤ upoznajemo se s postupkom izrade zmije, ➤ znamo samostalno izraditi zmiju, ➤ razvijamo ručne vještine, ➤ potičemo maštovitost, ➤ navikavamo se na organizaciju rada i prostora, ➤ brinemo o urednosti naše učionice. 	
NA ŠTO MORAMO PAZITI?	<ul style="list-style-type: none"> ➤ pažljivo rukujemo škarama i probijačem, ➤ pažljivo rukujemo temperama i kistovima. 	

Tijekom izrade nabrojali smo sva potrebna oruđa i skrenuli pažnju na zaštitu na radu. Učenici su ovladali svim radnim operacijama i procesom izrade. Izrađivali smo sljedećim redoslijedom:

- priprema prostora,
- rezanje i priprema tuljaca,
- bušenje tuljaca,
- izrada glave i repa zmije,
- bojenje svih dijelova zmije,
- sastavljanje dijelova u cjelinu,
- crtanje šara (uzoraka) na zmiji,
- konačna izrada glave (lijepljenje očiju i jezika).

4.1 IZRADA

<p>1.</p> <p>Pripremimo radni prostor, materijal i radno oruđe te pomagala.</p>		<p>5.</p> <p>Bojenje svih dijelova zmije.</p>	
<p>2.</p> <p>Rezanje i priprema tuljaca.</p>		<p>6.</p> <p>Sastavljanje dijelova u cjelinu.</p>	
<p>3.</p> <p>Bušenje tuljaca.</p>		<p>7.</p> <p>Crtanje uzoraka na zmiji.</p>	
<p>4. a</p>		<p>8.</p>	

<p>Izrada glave zmije.</p>		<p>Završni dio izrade zmije.</p>	
<p>4. b</p>		<p>9.</p>	
<p>Izrada repa zmije.</p>		<p>Izrada zmije je završena.</p>	

Treći dio projekta namijenjen je završetku i evaluaciji cjelokupnog rada. Učenici su predstavili svoje radove ostalim školskim drugarima i drugaricama koji ne pohađaju produženi boravak i opisali kako smo došli do konačnog proizvoda. Organizirali smo i izložbu u predvorju škole. Nakon njenog završetka, učenici su svoje proizvode odnijeli kući.

4.2 KONAČNI PROIZVOD

 <p style="text-align: center;">zmije</p>	 <p style="text-align: center;">zmije</p>	 <p style="text-align: center;">zmije</p>	 <p style="text-align: center;">zmije</p>
--	--	---	--

5. ZAKLJUČAK

Sate produženog boravka proveli smo s učenicima malo drugačije. Započeli smo s radom u obliku projektnog učenja, te na kraju uspješno završili projekt. Slijedili smo principe projektnog rada. Bili smo orijentirani na cilj već od samog početka. Definirali smo konačni cilj koji je učenicima pružio usmjerenost i smisao projekta. To je utjecalo na njihov interes i motiviralo ih za sudjelovanje. Temu projekta povezali smo s nastavnim gradivom, nadopunili raznim aktivnostima i kreativnim radionicama. Proizišla je iz svakodnevnog života. Osim što je vezana uz povijest čovjeka, željeli smo „razbiti“ tabu o zmijama. Utvrdili smo da projektnim učenjem potičemo cjelovit razvoj učenika odnosno koristimo holistički pristup. Ovakav način rada omogućuje povezivanje različitih znanja. Njihovu pozornost privukli su dvorci i život u njegovim odajama, a ujedno su spoznali da su zmije korisne životinje u okolišu, da ih se ne treba bojati i da s njima treba pažljivo postupati. Učenici su bili prijatno iznenađeni saznanjem da se od otpadnog materijala može napraviti mnogo toga, samo treba pustiti mašti na volju. Osim navedenog, stekli su nova znanja, razvili kreativne sposobnosti, ručne vještine, odgovarajuće pokrete ruku i radne navike. Djeca su se navikavala na pravilnu i sigurnu uporabu pomagala koja koriste u svakodnevnim školskim zadacima. Bili su ponosni na dobivene pohvale, a i na vlastitu izložbu, iako su se tek nedavno našli pred školskim pragom. S projektnim radom nastaviti ćemo i ubuduće jer je to vrlo pozitivno djelovalo na našu skupinu i rad u njoj, zbližilo nas i pružilo nam nova znanja te ideje za daljnji rad.

6. LITERATURA

- [1.]Blumenfeld, P. C., Soloway, E., Marx, R. W., Krajcik, J. S., Guzdial, M. in Palincsar, A. (1991). Motivating Project-Based Learning: Sustaining the Doing, Supporting the Learning. *Educational Psychologist*, 26 (3–4), 369–398.
- [2.]<https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/00461520.1991.9653139>
- [3.]Kragl, V. (1994). *Zgodovinski drobci Tržiča*. Ljubljana: Planprint d.o.o.
- [4.]Novak, H. (1990). *Projektno učno delo, drugačna pot do znanja*. Ljubljana: Državna založba Slovenije.
- [5.]Novak. (H), Žužej. (V), Zmaga Glogovec. (V). 2009, *Projektno delo kot učni model v vrtcih in osnovnih šolah*, Radovljica: Didakta
- [6.]Slunjski, E. (2012). Kvalitativne raziskave in uvajanje projektnega pristopa v vrtcu. *Sodobna Pedagogika*, 2, 130–147.